

Pronkstuk Antwerpse citadel opnieuw tentoongesteld

Siervaas uit 17de eeuw krijgt prominente plek aan KMSKA

Donderdag 12 september 2024

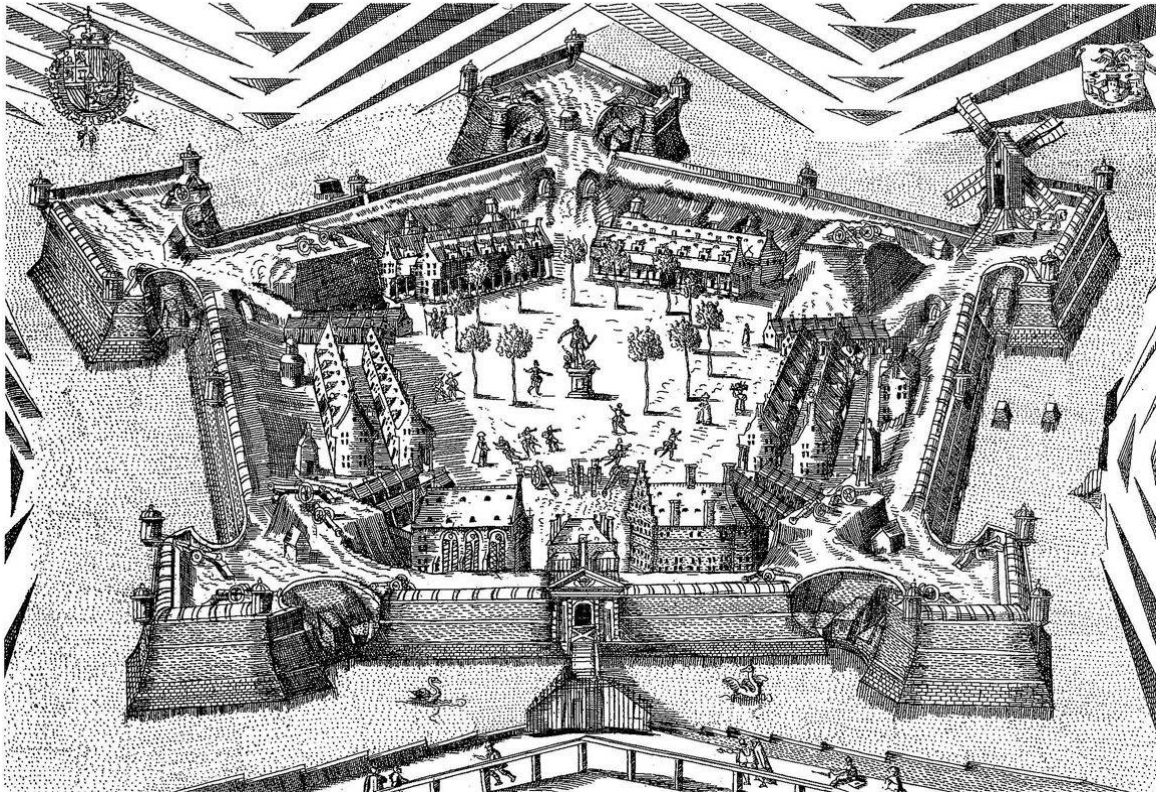
Vanaf vandaag wordt een iconische siervaas uit de 16de-eeuwse Antwerpse citadel tentoongesteld op een beeldsokkel voor het KMSKA, dicht bij de plek waar ze ooit stond. De vaas bevond zich vanaf de 17de eeuw pal in het midden van het vijfhoekige bouwwerk, op de plaats waar voordien het standbeeld van de hertog van Alva stond.

Tijdens de inventarisatie van de collectie van het stedelijk Onroerenderfgoeddepot werd 3 jaar geleden de 17de-eeuwse siervaas van de citadel herontdekt. De vaas is 116 cm hoog en heeft een diameter van 92 cm. Ze staat op een voetstuk en is gemaakt uit blauwe hardsteen. De siervaas is **een van de weinige bovengronds bewaarde relictten van de citadel** en bevond zich vanaf de 17de eeuw in het midden van het vijfhoekig bouwwerk. Na de afbraak van de citadel in 1868 kreeg ze een vaste plek in het Museum voor Oudheden in Het Steen. Daarna leidde ze een sluimerend bestaan in verschillende depots en raakte in de vergetelheid.

Op het voorplein van het KMSKA krijgt ze nu een **vaste plek in het straatbeeld**. Op deze manier komt een **belangrijk stuk Antwerpse geschiedenis** opnieuw onder de aandacht van de Antwerpenaren en bezoekers.

Geschiedenis

De Antwerpse citadel, ook het Zuidkasteel genoemd, bevond zich ter hoogte van de huidige wijk Het Zuid. Dit militaire bolwerk werd tussen 1567 en 1571 opgericht door koning Filips II en de hertog van Alva. Antwerpen maakte toen deel uit van de Nederlanden en stond onder Spaans bewind. De citadel was een uitbreiding van de Spaanse omwalling, bedoeld om de stad te controleren en te beschermen tegen vijanden. Antwerpenaren noemden haar ook 'de dwangburcht'.

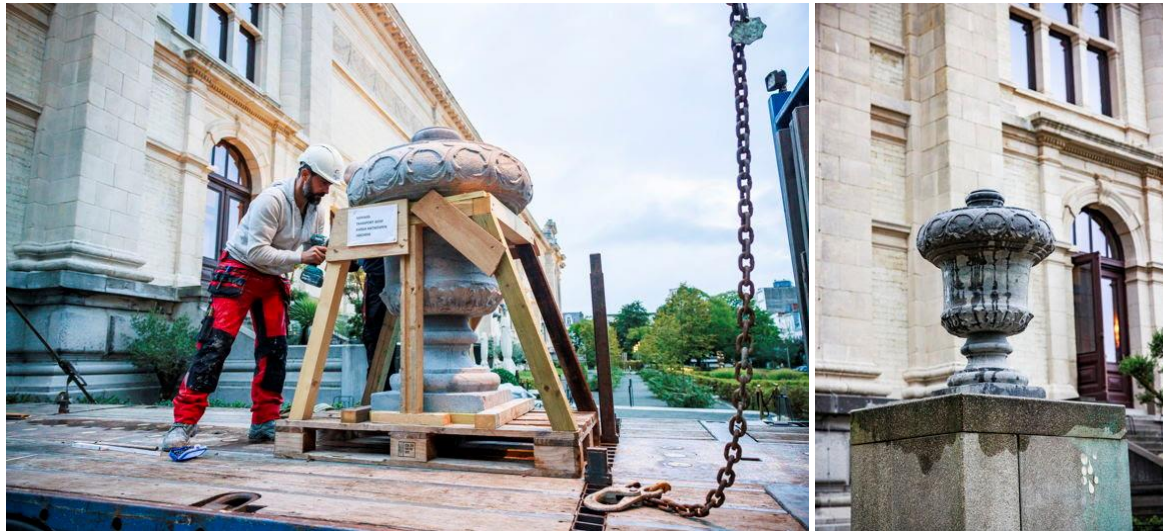
Het was een immens vijfhoekig bouwwerk met op elke hoek een bastion. De citadel vormde het toneel van de 16de-eeuwse strijd tussen het katholieke Spaanse gezag en de opstandige stedelingen met protestantse sympathieën. De hertog van Alva liet in 1571 in het midden van het bouwwerk een groot standbeeld van zichzelf oprichten om zijn herovering van de opstandige Nederlanden, de zogenaamde Geuzen, te vieren. Er kwam veel kritiek op het standbeeld omwille van het hoogmoedig en ijdel karakter. Spanje verwijderde het beeld 3 jaar later. In de 17de eeuw kwam een monumentale siervaas op deze beladen plaats te staan, precies in het midden van de citadel.

Strategisch bolwerk

Tijdens de Belgische revolutie speelde de citadel een belangrijke rol als strategisch bolwerk van het Nederlandse leger. Na de inname van Antwerpen op 26 oktober 1830 door Belgische patriotten trok het Nederlandse leger zich terug in het bolwerk. In 1832, tijdens het Beleg van Antwerpen, werd de citadel door de geallieerde Franse troepen in puin geschoten. Hierna gaf het Nederlandse leger onder leiding van generaal Chassé zich over en kwam het bouwwerk in Belgische handen.

In de loop van de 19de eeuw verloor de citadel zijn militair nut met de bouw van de nieuwe, grotere Brialmontomwalling. Ze werd afgebroken en het gebied werd verkaveld tot het nu bekende 'Zuid'. Slechts **één monumentaal relict** van dit gigantische bouwwerk bleef **bovengronds intact bewaard**: de **grote siervaas in blauwe hardsteen**.

Burgemeester Bart De Wever: *“De Zuidcitadel bepaalde eeuwenlang het uitzicht van onze stad. De gehate dwangburcht symboliseerde tijdens de Opstand in de zestiende eeuw hoe onze stedelijke vrijheden en tolerantie door de Spaanse overheersers werd beknot. Maar vanaf de zeventiende eeuw ontstond de relatie met de militaire gouverneurs die er vertoefden. Velen van hen steunden actief de Antwerpse kunsten en lieten fraaie kunstschaten achter. In de negentiende eeuw was het militaire belang van de Zuidcitadel uitgespeeld en kon de reusachtige site plaatsmaken voor een nieuwbouwwijk die naar toenmalige normen bijzonder vooruitstrevend was. De unieke mix tussen wonen, goed leven, cultuur en handel bepaalt het karakter van het Zuid tot op vandaag. Ik ben enorm verheugd dat de siervaas van de citadel ons voortaan blijft herinneren aan die roemrijke voorgeschiedenis van de Zuidwijk, als een van de weinige bovengrondse overblijfselen van de citadel.”*

Zichtbaar maken van geschiedenis

De laatste 20 jaar werd tijdens werkzaamheden **uitvoerig archeologisch onderzoek** uitgevoerd naar de citadel. Over het volledige Zuid zijn er ondergronds veel monumentale resten bewaard gebleven, ook in de tuin van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten. Omdat het **KMSKA nabij het middelpunt van de voormalige citadel** ligt, is het een **uitgelezen plek** om de herinnering aan de citadel te duiden. De nieuwe plek voor de siervaas sluit inhoudelijk ook mooi aan op de beeldengroep van Willem van Oranje en Filips van Marnix van Sint-Aldegonde en de Zeventien Provinciën in de achtertuin van het museum. De monumentale vaas werd **deskundig gerestaureerd** door Renotec.

Meer info

Info over de vaas staat ook op www.antwerpenmorgen.be/citadelvaas.